

Hallinto- ja strategiapalvelut
Talouspalvelut
Laskutuspalvelut

30.1.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö.
PL 23
00023 Valtioneuvosto

VN/35922/2023
VN/35922/2023-STM-9

Tietopyyntö hyvinvointialueille – vastaukset kysymyksiin

1. Nykyisellään asiakasmaksut on sidottu kansaneläkeindeksiin sekä pitkäaikaisten palvelujen asiakasmaksujen käyttövarat ja tulorajat työeläkeindeksiin. Pitkäaikaisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä pitkäaikaista laitoshoidtoa ja -palvelua, perhehoitoa, ympärivuorokautista palveluasumista sekä jatkuvaa ja säännöllistä kotona annettavaa palvelua (ml. muut asumispalvelut). Indeksitarkistukset tehdään nykyisin joka toinen vuosi. Hyvinvointialueiden hintaindeksiin siirryttäessä indeksitarkistusten olisi tarkoitus olla vuosittaisia. Miten arvioitte uudistuksesta syntyviä hallinnollisia kustannuksia? Huomioitthän, että maksukatto olisi jatkossakin tarkoitus säilyttää kansaneläkeindeksiin sidottuna.

Ympärivuorokautisen asumispalvelun ja säännöllisen kotihoidon asiakkaiden lukumäärä on niin suuri, että jos joka vuosi tehdään asiakasmaksutarkistus hintaindeksin muuttuessa, niin tehtävään tarvitaan "kausityöntekijöitä" tammi-maaliskuun ajalle. Henkilömäärää ei pysty arvioimaan, mutta arviona kolme työntekijää. Toinen vaihtoehto on siirtyä käytäntöön, että asiakkaiden laskutus tapahtuu jälkikäteen alkuvuoden aikana, jolloin laskutus "kasaantuu", mitä ei pidetä järkevänä. Tämä myös lisää riskiä, ettei asiakkaalla ole tuloja maksaa laskuja, josta syystä haetaan harkinnanvaraisia alennuksia.

Jos voidaan jollain aikataululla ajatella, että nyt käsityönä tehtävä tulotietojen hakeminen eri ohjelmista tai asiakkaiden asioidenhoitajien lähettämien tietojen seulominen vähenisi, niin tämä mahdollistaisi helpommin vuosittaisen indeksien tarkastelun.

Hallinto- ja strategiapalvelut
Talouspalvelut
Laskutuspalvelut

30.1.2025

Vielä yksi pohdinta, eli jos indeksikorotus on todella vähäinen, niin onko järkevää tehdä vuosittain huomioiden tämä lisätyö. Eli voisiko tämän toteuttaa joustavasti tietyn minimi-indeksikorotuksen tullessa kyseeseen, ei automaattisesti kuitenkaan joka vuosi?

2. Minkä verran (prosentuaalisesti/määrällisesti) hyvinvointialueellanne on tilanteita, joissa sellainen palvelu jää peruuttamatta ja käyttämättä, josta nykyisen lainsäädännön perusteella saa periä maksun käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta? Eritelkää mahdollisuuksien mukaan tiedot palveluittain.

Luotettavaa tietoa ei pysty järjestelmistä erittelemään.

3. Em. kysymyksen jatkokysymys; minkä verran hyvinvointialueellanne on tämänhetkisen sääntelyn puitteissa saatu perittyä maksuja käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista? Onko hyvinvointialueella tietoa siitä, minkä verran esiintyy tilanteita, että maksua ei saada joko lainsäädännön asettamien edellytysten täyttymättä jäännin takia tai luottotappioiden seurauksena perittyä? Minkä verran alueellanne päättyy näitä maksuja ulosottoon?

Luotettavaa tietoa ei pysty järjestelmistä erittelemään.

4. Ylittääkö nykyinen laissa säädetty enimmäismaksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta joidenkin tuottamienne palvelujen tuotantokustannukset?

Ei

5. Jos käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun tasoa korotettaisiin nykyisestä 20–30 %, miten arvioitte tämän vaikuttavan edellä mainittuun tuotantokustannusten mahdolliseen ylittymiseen? Syntyisikö korotuksen seurauksena tilanteita, ettei laissa säädettyä enimmäismaksua kokonaisuudessaan voitaisi periä?

Ei ylity

Hallinto- ja strategiapalvelut
Talouspalvelut
Laskutuspalvelut

30.1.2025

6. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjen palvelujen maksuja jatkossa periä myös lapsen huollosta, tapaamisesta ja elatuksesta sopimiseen liittyvistä käynneistä, perheasioiden sovittelusta, tapaamisten valvonnasta ja tukemisesta sekä vanhemmuuden selvittämiseen ja adoptioneuvontaan liittyvistä käynneistä. Minkä verran alueellanne on kyseisiä peruuttamatta ja käyttämättä jätettyjä käyntejä? Mitkä ovat kyseisten palvelujen tuotantokustannukset (joko vaihteluväli tai palvelukohtaisesti)?

Varatuista käynneistä arvioidaan peruuntuvan n. 5%. Palvelujen tuotantokustannukset eivät ole tiedossa.

Vihdan kautta on arvioitu peruuntuneiden käyntien määrää, mutta niistä ei varmaan varsinaisesti ole mitään varmaa tilastoa, ei olla sellaista Hva:n aikana kerätty. Kuten tuossa tekstissä jo otetaankin esiin niin, usein voi olla niin, että toinen vanhemmista ei saavukaan tapaamiselle. Vaikea sanoa, tulisiko tuosta sanottavaa kompensatiota taloudellisesti, jos peruuntuneesta käynnistä perittäisiin maksu. Jotenkin oma kokemukseni, että tämä on palvelu johon vanhemmat itse omaehtoisesti tulevat (motivaatio) ja siksi peruuntumisia on suhteellisen vähän.

Näkymättömäksi tilastoinnin kannalta jäävät tilanteet joissa toinen vanhempi ei suostu sopimuksen tekoon. Työntekijä on saattanut käyttää paljonkin resursseja sopimustilan mahdollistamiseksi. Sitten saattaa käydä niin, että meillä "tehty työ" ei näy koska vahvistettuja sopimuksia ei ole tehty. Eli tavallaan työllistävä tilanne voi jäädä näkymättömäksi.

7. Palvelun asiakkuus kytkeytyy siihen, keneltä maksu peruuttamatta ja käyttämättä jätetystä palvelusta voidaan periä. Valmistelussa on harkittavana, voitaisiinko maksu periä toiselta vanhemmalta, joka ei saavu varatulle ajalle. Millä tavoin edellä kysymyksessä 6 mainittujen palveluiden asiakkuudet merkitään tietojärjestelmiinne? Kuka/ketkä ovat asiakkaina?

lapsen huolto, tapaaminen, elatus:	alaikäinen lapsi
perheasioiden sovittelu:	vanhempi
tapaamisten valvonta:	lapsi
vanhemmuuden selvittäminen:	lapsi
adoptioneuvonta:	toinen vanhempi

8. Millä tavoin hyvinvointialueellanne on tällä hetkellä järjestetty edellä kysymyksessä 6 mainittujen

Hallinto- ja strategiapalvelut
Talouspalvelut
Laskutuspalvelut

30.1.2025

palveluiden varaaminen? Tuleeko varausprosessin yhteydessä esimerkiksi tietoa siitä, sopiiko aika lähtökohtaisesti molemmille vanhemmille? Millaiset edellytykset hyvinvointialueellanne olisi järjestää se, että molemmat vanhemmat voisivat esimerkiksi sähköisesti hyväksyä heille varatun käynnin etukäteen?

Onko sähköistä ajanvarausmahdollisuutta? Ei.

Ellei, ajanvarausprosessin kuvaaminen

Tällä hetkellä asiakkaiden omaa varausjärjestelmää ei ole vielä käytössä. Vihdassahan on tämä mahdollisuus. Tällä hetkellä meillä on Vihdassa "vapaita aikoja" mutta niitä voi varata vain palveluohjaajalle soittamalla. Ajanvaraus tapahtuu soittamalla puhelinaikoina, laittamalla sähköpostia tai viestillä.

9. Apulaisoikeuskansleri on ratkaisussaan OKV/2097/10/2022 katsonut, että psykiatrian erikoislääkärin lausunnon, joka tarvitaan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen hakemuksen käsittelyä varten, tulisi olla maksuton. Oikeustilan selkeyttämiseksi ministeriössä arvioidaan tähän liittyvän lakimuutoksen edellytyksiä. Pyydämmekin tietoa siitä, miten paljon alueellanne syntyisi lisäkustannuksia, jos sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n 6 kohtaa laajennettaisiin siten, että maksutonta olisi lain sanamuodon mukaan myös kuntoutustarvetta ja mahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen liittyvä lääkärintodistus ja -lausunto?

Kuntoutus on hyvin laaja käsite eli lausuntojen maksullisuuteen/ maksuttomuuteen toivotaan selkeitä kansallisia ohjeita. Ei ole keinoja, joilla pystyisi selvittämään, että paljonko EP HVA:lla on kyseisiä lausuntoja tehdään.

10. Edelliseen kysymykseen liittyen kysymme vielä, miten paljon kustannuksia hyvinvointialueellenne syntyisi, jos erikoissairaanhoidosta kirjoitetut, asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen saamiseksi tarvittavat lääkärintodistukset ja -lausunnot olisivat maksuttomia?

EP HVA:lla tehdään erikoissairaanhoidossa n 10 000 lääkärinlausuntoja ja -todistuksia. Luotettavaa tietoa ei pysty järjestelmistä erittelemään.

Hallinto- ja strategiapalvelut
Talouspalvelut
Laskutuspalvelut

30.1.2025

11. Muita huomioitane edellä esitetystä?

Tiina Lehtinen
Talouspäälikkö
Talouspalvelut
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
tiina.l.lehtinen@hyvaep.fi
puh. 040 628 8444